

17. Lobato, C., & Ilvento, M. C. (2013). La Orientación y tutoría universitaria: una aproximación actual. Revista de Docencia Universitaria (REDU). Número monográfico dedicado a Tutoría y Sistemas de orientación y apoyo a los estudiantes, 11 (2), Mayo-Agosto, 17–25 [in Spanish].

УДК 78.147

DOI 10.25128/2415-3605.21.1.6

ПРИНА ШКИЦЬКА

ORCID: <http://orcid.org/0000-0002-0252-8111>

i.shkitska@gmail.com

доктор філологічних наук, професор
Західноукраїнський національний університет
вул. Львівська, 11, м. Тернопіль

КОМП'ЮТЕРНЕ ТЕСТУВАННЯ В УМОВАХ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ (НА ПРИКЛАДІ ВИКЛАДАННЯ ДОКУМЕНТОЗНАВЧИХ ДИСЦИПЛІН У ЗВО)

Розкрито питання застосування методу комп'ютерного тестування в умовах дистанційного навчання на прикладі викладання дисциплін документознавчого циклу. Тестування як педагогічний метод розглянуто з різних позицій. Показано його поліфункційність, розкрито сутність діагностичної, навчальної та виховної функцій. Подано рекомендації щодо створення якісних тестових завдань і виокремлено типові помилки, яких припускаються викладачі під час складання тестових питань: розлогі питання та варіанти відповідей на них; зловживання фактичним матеріалом; використання застарілої або неперевіреної інформації для складання тестів; двозначність тестових запитань; пропонування неправдоподібних варіантів відповідей на запитання; уведення другорядної інформації в тестові запитання; невиправдане вживання вузькоспеціалізованої лексики; слів інішомовного походження, дифузної лексики; нерівномірне охоплення тестами тем курсу та неуніфікованість тестових завдань тощо. Відзначено значущість психологічної та технічної підготовки студентів до комп'ютерного тестування, а також проведення інструктажів і тренінгів перед тестуванням. Подано поради з підготовки до комп'ютерного тестування для студентів, які мали можливість ознайомитися з переліком тестових питань перед іспитом, і для тих, хто такої можливості не мав. Порушено дискусійні питання, пов'язані з технічними налаштуваннями для комп'ютерного тестування та академічною доброчесністю. Складність теми і тестових запитань, рівень підготовленості групи, кількість наданих консультацій і проведених занять із курсу, поінформованість студентів щодо правильності відповіді, а також їх обізнаність/необізнаність із тестовими запитаннями виокремлено як фактори, необхідні для врахування при визначенні кількості спроб проходження контрольного комп'ютерного тестування. Запропоновано шляхи зменшення випадків академічного шахрайства, пов'язаного із застосуванням методу комп'ютерного тестування.

Ключові слова: комп'ютерне тестування, педагогічний метод, академічна доброчесність, документознавчі дисципліни, дистанційне навчання.

ПРИНА ШКИЦЬКА

доктор филологических наук, профессор
Западноукраинский национальный университет
ул. Львовская, 11, г. Тернополь

КОМПЬЮТЕРНОЕ ТЕСТИРОВАНИЕ В УСЛОВИЯХ ДИСТАНЦИОННОГО ОБУЧЕНИЯ (НА ПРИМЕРЕ ПРЕПОДАВАНИЯ ДОКУМЕНТОВЕДЧЕСКИХ ДИСЦИПЛИН В ВУЗАХ)

Рассмотрены вопросы применения метода компьютерного тестирования в условиях дистанционного обучения на примере преподавания дисциплин документоведческого цикла. Тестирование как педагогический метод охарактеризован с разных сторон. Показана его полифункциональность, раскрыта сущность диагностической, учебной и воспитательной функций. Даны рекомендации по созданию качественных тестовых заданий и выделены типичные ошибки, допускаемые преподавателями при составлении тестовых заданий: обширная формулировка вопросов и вариантов ответов на них; злоупотребление фактическим материалом; использование устаревшей или непроверенной

інформації для складання тестів; двусмысленность тестовых вопросов; предложение неправдоподобных вариантов ответов на вопросы; введение второстепенной информации в тестовые вопросы; неоправданное употребление узкоспециализированной лексики; слов иноязычного происхождения, диффузной лексики; неравномерный охват тестами тем курса и неунифицированность тестовых заданий. Отмечена значимость психологической и технической подготовки студентов к компьютерному тестированию, а также проведения инструктажей и тренингов перед тестированием. Даны рекомендации по подготовке к компьютерному тестированию для студентов, которые имели возможность ознакомиться с перечнем тестовых вопросов перед экзаменом, и для тех, кто такой возможности не имел. Подняты дискуссионные вопросы, связанные с техническими настройками для компьютерного тестирования и академической честностью. Сложность темы и тестовых вопросов, уровень подготовленности группы, количество проведенных консультаций и занятий по курсу, информированность студентов по поводу правильности ответов на тесты, а также ознакомленность/неознакомленность студентов с тестовыми вопросами выделены как факторы, которые необходимо принимать во внимание при определении количества попыток прохождения контрольного компьютерного тестирования. Предложены пути уменьшения случаев академического мошенничества, связанного с применением метода компьютерного тестирования.

Ключевые слова: компьютерное тестирование, педагогический метод, академическая честность, документоведческие дисциплины, дистанционное обучение.

IRYNA SHKITSKA

Doctor of Philology, Professor
West Ukrainian National University
11 Lvivska Str., Ternopil

COMPUTER TESTING IN CONDITIONS OF DISTANCE LEARNING (ON THE EXAMPLE OF TEACHING RECORDS MANAGEMENT COURSES AT UNIVERSITIES)

The article is devoted to usage of the method of computer testing during distance learning on the example of records management courses. Testing as a pedagogical method has been characterized from different positions. Among its advantages, the author considers the best memorization of information and the teacher's ability to focus on important aspects of educational material, ensuring systematization and structurization of educational information, the speed and objectivity of assessing students' knowledge. Among the main shortcomings of testing the author regards involuntary memorization of incorrect answers, low interactivity, inactivity of the speech channel, impossibility to check students' way of thinking, failure to ensure the integrity of knowledge in case of incorrect application of the method.

The author shows the polyfunctionality of testing as a pedagogical method, reveals the essence of its diagnostic, educational and formative functions. The article provides recommendations for the preparation of high-quality test tasks and highlights typical mistakes made by teachers creating them. These are unreasonably long questions and answers to them; abuse of factual material; usage of outdated or unverified information to compose tests; ambiguity of test questions / answers to them; offering of implausible answers to questions; introduction of secondary information in test questions; unjustified usage of highly specialized vocabulary; words of foreign origin, diffuse vocabulary; uneven coverage of course topics by tests and non-uniformity of test tasks.

The author defends the importance of psychological and technical students' preparation for computer testing, suggests conducting briefings and trainings before final testing. The list of tips for preparing for computer testing has been proposed for students who had the opportunity to familiarize themselves with the list of test tasks before an exam, and for those who did not have such an opportunity.

Controversial issues have been raised related to technical settings for computer testing and academic integrity. Factors such as the complexity of a topic and test tasks in particular; the level of preparedness of the group; the number of consultations and lessons on a course; the awareness of students about the correct answers to the tests, as well as the familiarity / unfamiliarity of students with test tasks should be taken into account when the examiner determines the number of attempts to pass a final computer testing. Ways to reduce cases of academic fraud related to the usage of the computer testing method have been proposed.

Keywords: computer testing, pedagogical method, academic honesty, records management courses, distance learning.

Тестування як метод навчання та перевірки знань у педагогіці відомий давно. У різні часи інтерес освітян до нього то посилюється, то послаблюється з огляду на різні причини. Так, на початку 2000-х років у зв'язку з розвитком новітніх інформаційних технологій і

СУЧАСНІ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ В ОСВІТІ

запровадженням їх в освіті, а також приєднання України до Болонського процесу, в основі якого лежить ідея створення єдиного європейського простору вищої освіти, тести починають активно використовувати в закладах вищої освіти (зво) нашої держави. Наступне посилення уваги українських педагогів до тестування припадає на 2012-2016 рр., що зумовлено пропагуванням ідей дистанційної освіти в усьому світі. Третю хвилю зацікавленості тестами загалом і комп'ютерним тестуванням зокрема спричинило запровадження карантину в більшості країн світу через поширення коронавірусної інфекції та перехід закладів освіти на дистанційну форму навчання. З огляду на сказане наукова розвідка, присвячена використанню методу комп'ютерного тестування у вищій школі в умовах «вимушеного» дистанційного навчання, є актуальною та відповідає потребам сучасної педагогічної науки.

Метою статті є з'ясування особливостей використання методу комп'ютерного тестування в умовах дистанційного навчання учасниками освітнього процесу. Досягненню мети сприятиме виконання таких завдань: окреслити переваги та недоліки тестування як педагогічного методу; показати роль методу комп'ютерного тестування в освіті в умовах дистанційного навчання; сформулювати настанови щодо ефективного використання цього педагогічного методу викладачами; на прикладі дисциплін документознавчого циклу запропонувати рекомендації щодо складання тестових питань; виокремити типові помилки, яких припускаються викладачі під час складання тестових завдань; продемонструвати ключові моменти інструктажів для студентів, які складатимуть іспити/заліки у вигляді комп'ютерного тестування.

Значний внесок у справу вивчення методу тестування з позицій його використання в навчальному процесі зробили В. С. Аванасов, І. Адамова, К. Багрій, В. В. Божкова, С. У. Гончаренко, С. І. Мединська, М. В. Савчин, Л. Ю. Сагер, С. М. Сиренко та ін. Наукові праці, присвячені різним аспектам застосування методу тестування в освіті, передусім репрезентують спроби окреслити його переваги та недоліки в практиці використання в освітній сфері (наприклад, В. В. Божкова, Л. Ю. Сагер [2]; О. А. Смалько [5], С. М. Сиренко [4]), засвідчують погляд на тестування як важливий інструмент контролю самостійної роботи студентів та діагностики їх знань [1, с. 3], висвітлюють різні аспекти змістових і формальних характеристик тестових завдань [8; 4, с. 49-50], розкривають сутність та з'ясовують особливості комп'ютеризації тестування як педагогічного методу [6; 5].

Дослідники визначають і описують функції методу тестування: діагностичну (оцінну), навчальну та виховну, зосереджуючи увагу здебільшого на перших двох [1, с. 3; 3, с. 155-156]. Перша полягає в оцінці знань студентів, друга – передбачає активізацію навчальної діяльності студентів, стимулювання їх звернутися до джерел навчальної інформації в пошуках правильних відповідей. Третя – виховна – забезпечує систематизацію знань, спонукає студентів до регулярної самостійної роботи (особливо за умов визначеної періодичності тестувань), змушує зосереджуватися на вивченні тієї чи іншої теми.

Низка праць педагогів присвячена виявленню особливостей застосування методу тестування під час підготовки майбутніх фахівців певної спеціальності (наприклад, М. Х. Оерманн, К. Б. Габерсон, І. Адамова, К. Багрій, С. І. Мединська, С. Л. Загребельний, М. В. Брус), а також визначенню релевантності результатів тестування (В. С. Аванасов, О. Й. Безруков, Л. В. Грахольська, Л. В. Малишева та ін.).

Хоча переваги та недоліки тестування як педагогічного методу є темою багатьох дискусій освітян, уважаємо за необхідне систематизувати і доповнити інформацію про позитивні та негативні аспекти використання цього педагогічного методу в навчальному процесі сучасного зво в умовах дистанційного навчання.

До переваг методу відносимо передусім те, що завдання у вигляді тестів дають змогу легше запам'ятовувати інформацію та звернути увагу студентів на найбільш значущі аспекти того чи іншого явища, яке вони вивчають. Використання тестування забезпечує кращу систематизацію набутих знань і їх структурування, дає можливість охоплення великого обсягу навчального матеріалу. За правильного складання тестових запитань контроль у вигляді тестування забезпечує швидку та більш-менш об'єктивну оцінку знань. Загалом використання методу тестування в умовах дистанційного навчання онлайн-тестування є однією з доступних й оптимальних форм контролю та оцінки знань студентів. До позитивних моментів використання методу тестування варто віднести і «мінімізацію емоційного впливу викладача на студента» [1,

с. 4], зменшення кількості конфліктів у площині «викладач – «студент» стосовно оцінювання знань студентів, що загалом позитивно позначається на стосунках студентів із викладачами, а також той факт, що під час тестування всі студенти працюють в однакових умовах [4, с. 45–46].

Застосування методу комп'ютерного тестування дає змогу заощаджувати людські та матеріальні ресурси: будучи створеним один раз комп'ютерний тест може використовуватися необмежену кількість разів, не кажучи вже про економію часу викладача на перевірку тестових завдань.

Окремо відзначимо також те, що навчальні завдання на складання тестів для студентів розвивають їх навички згортання, аналізу та синтезу інформації, створення навчального контенту й творчості, що особливо актуально для студентів педагогічних університетів, а також тих, хто навчається за спеціальністю «Професійна освіта».

Звичайно, як і кожен педагогічний метод, тестування має недоліки. По-перше, він характеризується мінімальною інтерактивністю та відносною пасивністю студентів. По-друге, навчальне та контрольне тестування не сприяє розвитку зв'язного мовлення та творчості. За неправильного використання тести не забезпечують цілісного бачення навчального курсу. Крім того, неправильні відповіді можуть мимоволі запам'ятовуватися. З огляду на це тестування не рекомендують використовувати як навчальний метод для підготовки фахівців, професійна діяльність яких передбачає роботу в екстремальних умовах, де є загроза здоров'ю та життю людей, наприклад, пілотів, машиністів, хірургів, реаніматологів тощо. Крім того, не зі всіх навчальних дисциплін можна створити якісні тести, які б однаково й цілісно охоплювали весь зміст курсу.

Звернемо увагу й на те, що контрольне тестування не завжди забезпечує об'єктивну оцінку з курсу, оскільки не дає змоги перевірити навички продукування інформації та здатність до критичного мислення, а ймовірність вгадати правильні відповіді є теж доволі високою. З огляду на реалії сьогодення загалом та діджиталізацію різних сфер життя людини і освіти зокрема відзначимо, що тестування, особливо автоматизоване, може бути стресовим для студента. Інакше кажучи, результати тестування студентів, у яких погано розвинута візуальна пам'ять, а також схильних відчувати стрес під час контролю знань, особливо підсилені технофобіями, будуть гіршими, ніж при інших формах контролю знань, і відповідно – необ'єктивними. Відзначимо також і те, що прогалини в знаннях студентів під час контролю у вигляді комп'ютерного тестування не ліквідовуються, як, наприклад, під час іспиту в усній формі.

На нашу думку, для зменшення та нейтралізації негативних аспектів тестування як педагогічного методу у зво необхідно для викладачів і студентів організувати тренінги, присвячені тестуванню. Стосовно викладацької спільноти одним із важливих аспектів її педагогічної діяльності є оволодіння мистецтвом створення якісних тестових завдань і грамотного використання методу тестування в навчальному процесі.

Спираючись на досвід роботи у вищій школі, зокрема під час викладання дисциплін документознавчого циклу, сформуємо поради щодо створення тестів і використання цього методу в навчанні. Так, однією з вимог до тестових запитань є стислість і достатність інформації, що забезпечується введенням до тестів тільки значущої інформації. Під час складання тестових запитань не треба намагатися бути максимально вичерпним; додаткову інформацію, яка має уточнювальний характер, доцільно пропускати. Наприклад, у поданих нижче тестових питаннях із дисципліни «Управлінське документознавство» інформацію, подану в дужках, можна опустити як несуттєву.

1. Яку інформацію розміщують на бланку установи, що одночасно підпорядкована місцевій держадміністрації і міністерству (іншому центральному органу виконавчої влади)?

- а) лише назву міністерства (іншого центрального органу виконавчої влади);
- +б) лише назву держадміністрації;
- в) назви всіх вищих установ, розміщені за старшинством;
- г) назви вищих організацій не подають.

2. Індивідуальні накази з особового складу – це накази, що:

- а) висвітлюють одне питання;
- +б) стосуються одного працівника;

в) містять інформацію про одну управлінську дію (прийняття на роботу, звільнення, переведення з однієї посади на іншу і т. д.) незалежно від кількості осіб, яких вона стосується;

г) стосуються працівників одного структурного підрозділу.

Не варто також робити запитання та варіанти відповідей на них надто довгими (див. про це більше [10]). Так, формулювання питання:

Який реквізит документа має вигляд зробленого посадовою особою напису на документі, що містить стислий зміст прийнятого нею рішення стосовно виконання документа?

- а) віза;
- +б) резолюція;
- в) гриф затвердження;
- г) розпорядження.

можна замінити легшим для читання та сприйняття варіантом:

Рішення щодо виконання документа –

- а) віза;
- +б) резолюція;
- в) гриф затвердження;
- г) відпуск.

Звернемо увагу також на те, що варіанти відповідей на питання повинні бути правдоподібними і не викликати неадекватної реакції студента. Передусім ідеться про прагнення деяких викладачів викликати позитивні емоції в студента шляхом пропонування в тестових запитаннях недоречних варіантів відповідей, що викликають сміх, наприклад: *Особи якої професії займалися діловодством на території сучасної Центральної та Східної України до XV ст.?*

- а) священники;
- б) офіс-менеджери;
- в) дяки;
- г) возні.

У поданому прикладі варіант б) *офіс-менеджери* є неправдоподібним, оскільки такої назви професії у згаданий історичний період не могло бути.

У тестовому запитанні: *Виберіть пам'ятку звичаєвого права Київської Русі:*

- а) «Цивільний кодекс України»;
- б) «Житіє Бориса і Гліба»;
- в) «Руська Правда»;

г) «Повість минулих літ» варіант відповіді а) «Цивільний кодекс України» є недоречним, оскільки в період Київської Русі назви «Україна» не було, так само, як і поняття «цивільний кодекс».

Головним недоліком неправдоподібних відповідей є те, що вони істотно полегшують процес проходження тестування, що, відповідно, негативно позначається на об'єктивності оцінки результатів знань студентів.

Складаючи тестові завдання, не менш важливо уникати двозначності в питаннях [7]. Наприклад, питання з навчальної дисципліни «Інформаційно-аналітична діяльність»: *Здатність тексту викликати певні емоції в читача є свідченням його:*

- а) геніальності;
- б) значущості;
- +в) емоціогенності;
- г) енциклопедичності.

краще замінити на: *Здатність тексту викликати певні емоції в читача є свідченням:*

- а) геніальності тексту;
- б) значущості тексту;
- +в) емоціогенності тексту;
- г) енциклопедичності тексту.

У питанні: *Яку інформацію рецитієнт запам'ятовує найкраще?*

- а) нову;
 - б) актуальну;
 - в) оригінальну;
 - +г) емоційно значущу
- варіанти відповіді краще замінити на такі:
- а) нову для нього;

- б) актуальну;
- в) оригінальну;
- +г) емоційно значущу для нього.

Також важливо надавати перевагу питанням, які перевіряють розуміння закономірностей, тенденцій, процесів й уникати питань, що передбачають перевірку знань фактичної чи статистичної інформації. Ідеться про запитання, в основі яких лежать фактичні дані (дати подій, біографічні дані, імена осіб) тощо.

На нашу думку, складаючи тести, не варто нехтувати питаннями на перевірку здатності логічно мислити й водночас треба уникати формулювання питань зі словами, що мають відтінок суб'єктивної оцінки на зразок *бажано, доцільно, краще*, наприклад: *Чи доцільно структурним підрозділам листуватися між собою для обміну інформацією та виконання завдань?*

- а) так;
- б) ні.

Звертаємо увагу також на те, що, хоча викладач повинен прагнути рівномірно охопити всі дидактичні одиниці змістових модулів навчальної дисципліни, не з кожної навчальної дисципліни (теми) можна скласти достатню кількість коректних і педагогічно грамотних запитань. Установлення жорстких обмежень на кількість запитань у тесті та варіантів відповіді на них призводить до того, що викладачі складають невдалі питання або питання з «надуманими» варіантами відповідей, що, з одного боку, погіршує якість тестових запитань, а, з другого, – підриває авторитет викладача в очах студентів. Наприклад, у системі MOODLE, використовуваний в Західноукраїнському національному університеті, кожен комп'ютерний тест до теми повинен мати не менше 20 питань, а кожне запитання повинно містити не менше трьох варіантів відповідей. Такі обмеження, застосовувані до тем, які «не лягають під тести», породжують питання з такими варіантами відповіді: *скоріше так, ніж ні; правильної відповіді немає; усі відповіді неправильні* та ін. Або питання на зразок:

Засновником документознавства вважають:

- +а) Костянтина Мітяєва;
- б) Валентину Бездрабко;
- в) Пантелеймона Куліша;
- г) Нестора Літописця.

Для складання тестів важливо використовувати лише актуальну та перевірену інформацію. Якщо питання мають різний ступінь складності, оцінювання відповідей на них варто робити теж диференційованим. Не рекомендується також вводити в текст тестових запитань вузькоспеціалізовані терміни чи слова іншомовного походження, які можуть бути незнайомі студентам.

Загалом текст тестового запитання повинен бути інформаційно вичерпним, не містити невиправданих повторів, а також слів із дифузною семантикою на зразок *поданий, наведений, відповідний, певний* та ін. Наприклад, питання з курсу «Інформаційно-аналітична діяльність»: *Який із наведених факторів впливу меншості на групу є найефективнішим?* доцільніше сформулювати так: *Виберіть найефективніший фактор впливу меншості на групу.* Оптимізації потребують й словосполучення на зразок *вступає в контакт* (правильно - *контактує*), *являє собою* (правильно - *є*) тощо.

У варіанті відповіді: *Професійні консультанти і особливо консалтингові фірми надають своїм клієнтам спектр взаємопов'язаних видів послуг доцільно забрати уточнення особливо консалтингові фірми*, щоб зробити тестове питання більш компактним.

Таким чином, до типових помилок, які роблять викладачі під час складання тестових питань, можна віднести:

- розлогі питання / варіанти відповідей на них;
- зловживання фактичним матеріалом у тестах;
- використання застарілої або неперевіреної інформації для складання тестів;
- двозначність тестових запитань / варіантів відповідей на них;
- пропонування неправдоподібних варіантів відповідей на запитання;
- уведення другорядної інформації у тестові запитання;

- невиправдане вживання вузькоспеціалізованої лексики, слів іншомовного походження, дифузної лексики тощо;
- нерівномірне охоплення тем курсу тестами та неуніфікованість тестових завдань.

Не менш важливо пояснювати студентам мету тестування і готувати студентів до нього [10, р. 303]. Завдання викладача – використовувати метод тестування не лише для контролю знань студентів, але й для реалізації його навчальної та виховної, передусім мотиваційної й організаційної, функцій. Адже тести сприяють кращому розумінню теми та запам'ятовуванню інформації й водночас є потужним стимулятором пізнавальної активності студентів, роблять їх більш допитливими та організованими.

Для зменшення стресу під час тестування та забезпечення високих показників успішності студенти повинні вправлятися в проходженні тестів протягом семестру. З урахуванням складності курсу чи теми, рівня підготовленості студентів, політики оцінювання знань студентів у зво викладач приймає рішення, чи ознайомлювати студентів із тестовими питаннями до контролю чи ні.

Відповідно підготовка студента у випадку, коли він має можливість опрацювати тестові запитання з теми чи курсу наперед, і тоді, коли він не має такої можливості, буде різнитися. Уважаємо за доцільне робити невеличкі інструктажі для студентів, що допоможуть їм успішно пройти комп'ютерне тестування без стресу (<http://uf.tneu.edu.ua/onlayn-lekcii-vikladachiv-yuf/>). При цьому важливо розмежувати типи ситуацій, у яких можуть опинитися студенти перед тестуванням. Пропонуємо сформований нами типовий перелік порад студентам, обізнаним з тестами перед тестуванням:

1. Не починайте вчити дисципліну з тестів. Опрацюйте теоретичний матеріал, намагаючись скласти свій варіант тестів чи прогнозуючи, яка інформація може бути поданою у вигляді тестів.

2. Після опрацювання теорії починайте шукати відповіді на тестові питання в конспекті лекцій чи навчальній літературі.

3. Не заучуйте відповіді, не пересвідчившись, що вони є правильними.

4. Не запам'ятовуйте номер питання та позицію правильної відповіді: комп'ютерна програма переміщує як питання, так і варіанти відповідей на них.

5. Маючи тестові питання перед собою, намагайтеся виокремити (підкреслити) ключові слова в тексті питань і правильні відповіді на них.

6. Графічно позначте питання, відповідь на які викликає у вас труднощі. Приділіть більше часу їх запам'ятовуванню.

7. Якщо, на вашу думку, тестове питання є двозначним, обов'язково повідомте про це вашого викладача.

8. Якщо серед тестових питань є такі, у правильності відповіді на які ви не впевнені, задайте їх вашому викладачу на консультації.

Поради студентам, які не мали змоги ознайомитися з тестовими запитаннями до тестування:

- Опрацьовуючи теоретичний матеріал, складайте тести з теми для себе.
- Звертайте увагу на найбільш значущу інформацію з теми / навчального курсу.
- Складіть тези чи стислий конспект тем.
- Під час консультацій чи онлайн-зустрічей запитуйте викладача, на що необхідно звертати увагу під час підготовки до модуля/іспиту чи заліку.
- Обговорюйте з вашим викладачем дискусійні питання та інформацію, яку можна трактувати неоднозначно.

Урахуйте той факт, що викладачі для тестування часто обирають дати, статистичну інформацію, власні назви на позначення осіб, місць, організацій тощо.

Незважаючи на те, що сучасні студенти мають високу цифрову грамотність і дуже швидко опановують різні інформаційні платформи й комп'ютерні програми, вважаємо, що педагогам не варто оминати технічні та психологічні моменти тестування і потрібно пояснити студентам технічні умови комп'ютерного тестування, наприклад:

1. Закритих питань із відповіддю «так» чи «ні» у вашому тестуванні не буде.

2. Тестів із декількома правильними відповідями у вашому тестуванні не передбачено.

3. Тестових завдань на зразок *Установіть послідовність* у вашому тестуванні не буде.
4. Проходячи тестування, не поспішайте і не панікуйте.
5. Не затримуйтеся довго на питанні, відповідь на яке ви не знаєте.
6. Навіть якщо ви не знаєте правильної відповіді, давайте відповідь на всі запитання (ймовірність вгадати правильну відповідь є доволі високою).
7. Якщо ви не впевнені у відповіді, використовуйте метод виключення.
8. Під час тестування дочитуйте питання до кінця (є питання, які мають однаковий початок).
9. Не плутайте питання на зразок: *Виберіть правильне твердження / Виберіть неправильне твердження*.
10. Відповідь на запитання «так» може бути неповною (неточною), а тому неправильною.

В умовах дистанційного навчання особливо гостро постає проблема академічної доброчесності. Викладачі намагаються запобігти шахраюванню студентів під час тестування за допомогою різних засобів:

- а) створення запитань високої складності;
- б) обмеження часу на тестування та встановлення чітких термінів його проходження;
- в) використання функцій «випадкового вибору запитань із банку тестових питань», «перемішування питань», «перемішування варіантів відповідей»;
- г) блокування «режиму вікон» на час тестування;
- д) відмова від оприлюднення переліку питань, винесених на контрольне тестування, та правильних відповідей на них;
- е) відеоідентифікація перед тестуванням на платформах на зразок ZOOM та ін.

На нашу думку, для запобігання шахрайству більш дієвим є мотивування студентів до навчання [8, р. 41], пропагування цінності знань, позиціонування викладача як друга, порадирика та натхненника до самовдосконалення, а не особу, яку потрібно обманювати. В умовах дистанційного навчання саме мотивування студентів є одним із найбільш значущих: емоційний інтелект студентів не має необхідної поживи через брак неопосередкованого спілкування, у тому числі з викладачем. З огляду на це під час онлайн-зустрічей викладачі повинні використовувати маніпулятивну стратегію позитиву, зокрема тактику підвищення значущості співрозмовника: відзначати прогрес студентів, показувати навчальну дисципліну в найбільш привабливому ракурсі крізь призму можливостей використання набутих знань на практиці.

Попри низку переваг тестування як педагогічного методу, ним не варто зловживати. Час, зекономлений викладачем на перевірку тестів, варто використати на обговорення дискусійних питань, підготовку та перевірку індивідуальних творчих завдань студентів, аналіз ситуаційних завдань, створення та демонстрацію мультимедійних презентацій тощо.

Зупинимось на деяких аспектах технічних налаштувань для комп'ютерного тестування. Під час проходження контрольного тестування студентам не варто виводити на екран інформацію щодо правильності/неправильності їхньої відповіді, оскільки ця інформація може порушити емоційну рівновагу студента і негативно вплинути на кінцевий результат перевірки, однак від згаданої функції не варто відмовлятися в тому разі, коли тестування є навчальним. На нашу думку, відповідно до принципів академічної доброчесності варто унеможливити доступ студента до інформації про результати тестування інших студентів.

Кількість спроб проходження контрольного тестування повинна визначатися певними факторами: складністю теми і тестових запитань, рівнем підготовленості групи; кількістю наданих консультацій і проведених занять; поінформованістю студентів щодо правильності відповіді; тим фактом, чи були студенти попередньо ознайомлені з тестовими запитаннями.

Якщо тема не є складною й студенти мали можливість побачити тести перед контролем, а також їм були проведені консультації щодо правильного виконання завдань, варто обмежитися однією спробою проходження тестування або, не обмежуючи кількість спроб, здійснювати оцінювання за результатами першої спроби. При подальших технічних налаштуваннях комп'ютерного тестування викладачі повинні брати до уваги статистику проходження тестів, звертати увагу на питання, які спричинили труднощі у більшості студентів, а також питання, які залишилися без відповіді.

СУЧАСНІ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ В ОСВІТІ

Студентам заочної форми навчання, а також студентам, що навчаються за індивідуальним графіком, які мали обмежену кількість консультацій, варто дати декілька спроб проходження тесту та здійснювати оцінювання за найкращим результатом тестування [9].

Фактори, які потрібно враховувати під час визначення кількості спроб і визначення політики оцінювання, є значущими й потребують урахування при встановленні обмежень щодо тривалості тестування та часу проходження тесту. Наприклад, якщо проходження комп'ютерного тестування обсягом 20 питань у добре підготовленого студента займає не більше 7 хвилин, для групи варто зробити обмеження в 15–20 хвилин. Збільшення часу на проходження тесту або зняття часових обмежень роблять результати комп'ютерного тестування необ'єктивними та є приводом до академічного шахрайства.

Отже, в умовах дистанційного навчання метод тестування набуває особливої значущості, оскільки дає змогу об'єктивно й швидко визначити рівень знань і є важливим засобом мотивування студентів до навчання. Викладачі повинні приділяти велику увагу якісним характеристикам створюваних ними тестових завдань, а також проводити інструктажі зі студентами з метою їхньої підготовки до різних видів комп'ютерного тестування. Для зменшення випадків академічного шахрайства під час комп'ютерного тестування викладачам варто зосередити увагу передусім на зміні світогляду студента і його ставлення до навчання, а не на пошуку технічних засобів виявлення академічної нечесності. Грамотно укладені питання відповідної складності, відведення оптимального часу на проходження тесту, систематична підготовка студентів до контрольного тестування, можливість проходження пробних тестувань, поточні тестування, а також позитивне позиціонування викладача, його доброзичливе ставлення до студентів допоможуть істотно зменшити випадки нечесної поведінки студентів під час проходження підсумкового комп'ютерного тестування.

Перспективу наших подальших наукових розвідок становить створення алгоритмів складання диференційованих тестових завдань різної складності для комп'ютерного тестування з документознавчих дисциплін.

ЛІТЕРАТУРА

1. Адамова І., Багрій К. Тестування як форма контролю та діагностики знань студентів. *Витоки педагогічної майстерності*. 2012. Вип. 9. С. 3-5.
2. Божкова В. В., Сагер Л. Ю. Тестування як форма контролю знань: переваги та недоліки. *Сучасні проблеми вищої освіти України в контексті інтеграції до європейського освітнього простору: матеріали науково-методичної конференції*, м. Суми, 6-7 жовтня 2010 р. / за ред. О. В. Прокопенко. Суми: СумДУ, 2010. С. 113-115.
3. Загребельний С. Л., Брус М. В. Адаптивне тестування як один із способів перевірки знань студентів у технічному вузі. *Научний вестник ДГМА*. 2017. № 1 (22Е). С. 155-162.
4. Сиренко С. Н. Тестирование в системе методов контроля и оценки знаний в современном вузе. *Инновационные образовательные технологии*. 2010. № 2. С. 44-51. URL: <https://elib.bsu.by/handle/123456789/4980> (дата звернення 17 січня 2021 року).
5. Смалько О. А. Переваги використання комп'ютерних технологій тестування знань у вищій школі. *Наукові праці Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка: збірник за підсумками звітної наукової конференції викладачів, докторантів і аспірантів: у 3-х томах*. Кам'янець-Подільський, 2018. Вип. 17. Т. 2. С. 75-76.
6. Фетісов В. С. Комп'ютерні технології в тестуванні: навч.-метод. посібник. Ніжин: Видавець ПП Лисенко М. М., 2011. 140 с.
7. Berwick Carly. What Does the Research Say About Testing? Edutopia / George Lucas educational foundation. October 25, 2019. Access mode: <https://www.edutopia.org/article/what-does-research-say-about-testing>.
8. Gandal Matthew, McGiffert Laura. The Power of Testing. *Educational Leadership*. Feb 2003, V. 60, № 5, p. 39-42.
9. McDermott K. B., Agarwal P. K., D'Antonio L., Roediger H. L. III & McDaniel M. A. Both multiple-choice and short-answer quizzes enhance later exam performance in middle and high school classes. *Journal of Experimental Psychology: Applied*, 2014, 20 (1), p. 3–21. Access mode: <https://doi.org/10.1037/xap0000004>.
10. Sackett P. R., Schmitt N., Ellingson J. E. & Kabin M. B. High-stakes testing in employment, credentialing, and higher education: Prospects in a post-affirmative-action world. *American Psychologist*. 2001, 56 (4), p. 302-318. Access mode: <https://doi.org/10.1037/0003-066X.56.4.302>.

REFERENCES

1. Adamova I., Bahriy K. Testuvannia yak forma kontroliu ta diahnozyky znan studentiv [Testing as a form of control and diagnosis of students' knowledge]. *Vytoky pedahohichnoi maysternosti*. 2012. Vol. 9. P. 3-5 (In Ukrainian).
2. Bozhkova V. V., Saher L. Yu. Testuvannia yak forma kontrolyu znan: perevahy ta nedoliky [Testing as a form of knowledge control: advantages and disadvantages]. *Suchasni problemy vyshchoi osvity Ukrainy v konteksti intehratsii do yevropeyskoho osvitnoho prostoru: materialy naukovo-metodychnoi konferentsii*, m. Sumy, 6–7 zhovtnya 2010 r. / za red. O. V. Prokopenko. Sumy: SumSU Publ., 2010. P. 113-115. (In Ukrainian).
3. Zahrebelnyi S. L., Brus M. V. Adaptivne testuvannia yak odyn iz sposobiv perevirky znan studentiv u tekhnichnomu vuzi [Adaptive testing as one of the ways to test students' knowledge in a technical university]. *Nauchnyi vestnik DGMA*. 2017. № 1 (22E). P. 155-162 (In Ukrainian).
4. Sirenko S. N. Testirovanie v sisteme metodov kontrolya i ocenki znanij v sovremennom vuze [Testing in the system of methods of control and assessment of knowledge in a modern university]. *Innovacziionne obrazovatelnie tekhnologii*. 2010. № 2. P. 44-51. Available at: <https://elib.bsu.by/handle/123456789/4980> (In Russian) (accessed 20.01.2021).
5. Smalko O. A. Perevahy vykorystannia kompiuternykh tekhnolohii testuvannia znan u vyshchii shkoli [Benefits of using computer technology to test knowledge in universities]. *Naukovi pratsi Kamianets-Podilskoho natsionalnoho universytetu imeni Ivana Ohienka: zbirnyk za pidsumkamy zvitnoi naukovo konferentsii vykladachiv, doktorantiv i aspirantiv:: u 3-kh tomakh*. Kamenets-Podolsky: Kamenets-Podolsky National University named after Ivan Ogiienko Publ., 2018. Vol. 17. T. 2. P. 75-76 (In Ukrainian).
6. Fetisov V. S. Kompiuterni tekhnolohii v testuvanni: navch.-metod. posibnyk [Computer technology in testing]. Nizhyn: Publ. P.E. Lysenko M. M., 2011. 140 p.
7. Berwick Carly. What Does the Research Say About Testing? Edutopia / George Lucas educational fundation. October 25, 2019. Available at: <https://www.edutopia.org/article/what-does-research-say-about-testing> (accessed 17.01.2021).
8. Gandal Matthew, McGiffert Laura. The Power of Testing. *Educational Leadership*, Feb 2003, vol. 60, № 5, p. 39-42.
9. McDermott K. B., Agarwal P. K., D'Antonio L., Roediger H. L. III & McDaniel M. A. Both multiple-choice and short-answer quizzes enhance later exam performance in middle and high school classes. *Journal of Experimental Psychology: Applied*, 2014, 20 (1), p. 3–21. Available at: <https://doi.org/10.1037/xap0000004> (accessed 18.01.2021).
10. Sackett P. R., Schmitt N., Ellingson J. E. & Kabin M. B. High-stakes testing in employment, credentialing, and higher education: Prospects in a post-affirmative-action world / Sackett P. R., Schmitt N., Ellingson J. E. & Kabin M. B. *American Psychologist*, 2001, 56 (4), p. 302–318. Available at: <https://doi.org/10.1037/0003-066X.56.4.302> (accessed 18.01.2021).

УДК 378.018.4:364-43]:811.111
DOI 10.25128/2415-3605.21.1.7

ANASTASIIA MALOTA

<https://orcid.org/0000-0002-1286-0118>
anastasiiamitiuk@gmail.com
postgraduate student

Ternopil Volodymyr Hnatiuk National Pedagogical University
2 Maxym Kryvonis Str., Ternopil

BLENDING LEARNING IN DEVELOPING PROFESSIONAL ENGLISH COMMUNICATION SKILLS OF PROSPECTIVE SOCIAL WORKERS

The article provides the rationale for the development of professional English communication skills of prospective social workers through blended learning, analyzes and grounds the peculiarities of blended learning aimed at developing communication skills. On the basis of the survey conducted among lecturers and social workers common intercultural situations have been determined. It is concluded that effective intercultural communication requires knowledge, lexical, phonetic and grammar skills, skills of spoken production and spoken interaction, linguo-sociocultural skills. The requirements to the level of prospective social workers' English communication skills have been specified. It is concluded that blended learning should be a mixture of